

DNEVI EVROPSKE
KULTURNE DEDIŠČINE

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

27. DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE in 5. TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE

DEKD, TKD IN LETOŠNJA TEMA VODA – OD MITA DO ARHITEKTURE

Piran, 1. februar 2017

Nataša Gorenc, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO
ZA KULTURO

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

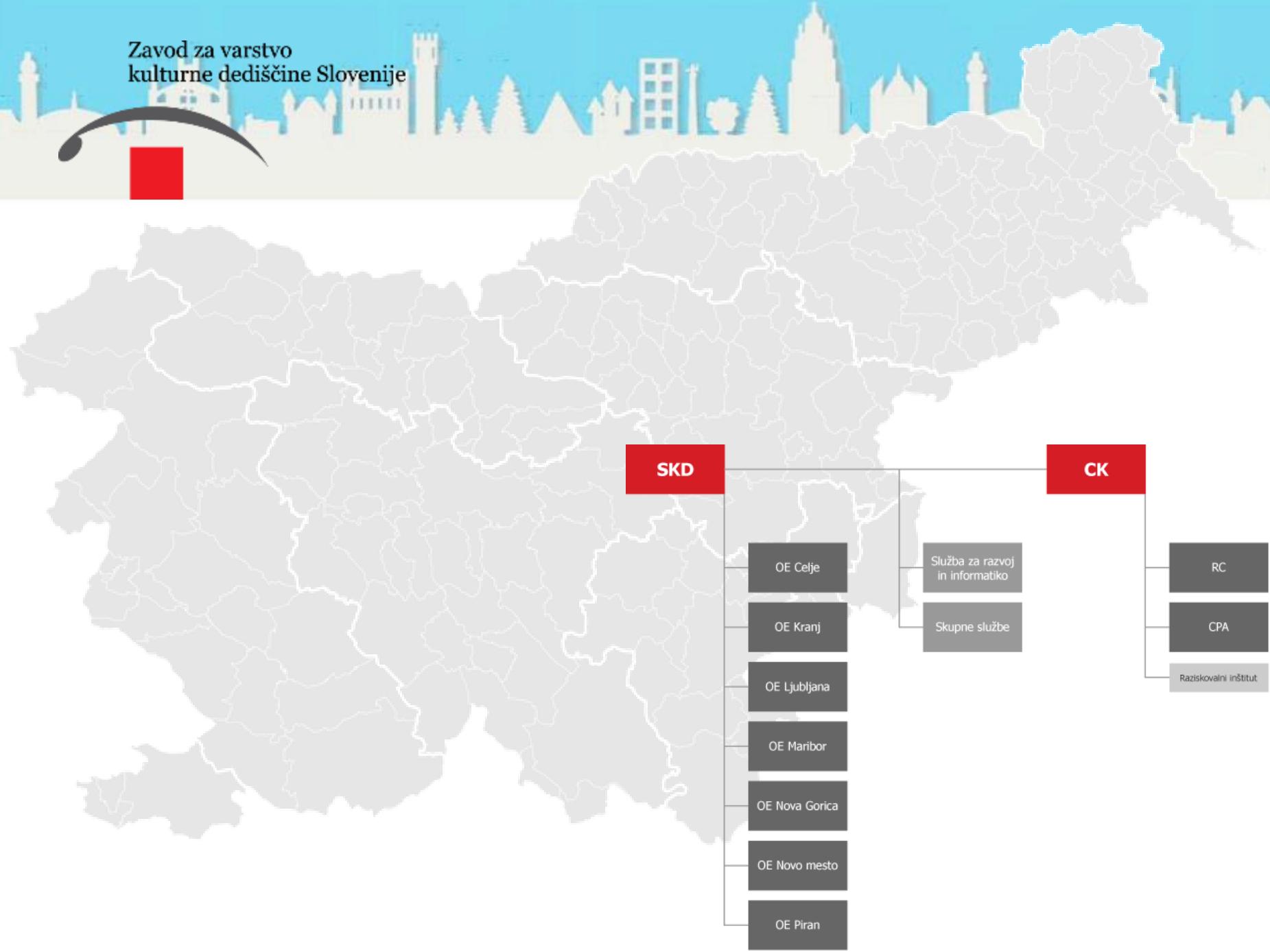

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Doslednost in prilagodljivost upoštevanja skupnih načel sta skupni projekt Sveta Evrope in Evropske unije priveli v tretje desetletje neprekinjene aktivnosti. Petdeset sodelujočih držav, večina podpisnic Evropske kulturne konvencije, pri organizaciji Dnevov evropske kulturne dediščine (DEKD) deluje po sprejetih smernicah:

- DEKD se prirejajo vsako leto septembra (v Sloveniji zadnji teden v mesecu septembru);
- odpirajo se vrata spomenikov, ki so sicer zaprta za širšo javnost;
- DEKD vključujejo obiske spomenikov, ki so sicer odprti za javnost pod pogojem, da gre za dodatne dejavnosti, kot so posebna vodstva, delavnice, koncerti, predstave, okrogle mize, simpoziji ...;
- vstop na dogodke je brezplačen ali je vstopnina znatno znižana;
- dogodki so usmerjeni k družinam in spodbujajo udeležbo otrok in mladih;
- vse države in lokalni organizatorji uporabljajo poimenovanje DEKD, logo DEKD in označijo prireditvena mesta z zastavo DEKD.

Cilji, ki jih poleg skupnih evropskih uresničujemo v naši praksi so:

- spodbujamo sodelovanje laične in strokovne javnosti pri prepoznavanju, promociji in izjemoma tudi pri obnovah kulturne dediščine;
- uporabljamo celovit pristop tako z vidika dediščine kot nedeljivega pojma kot tudi iz vidika delovanja človeka, ki za obravnavo dediščine razvija svojo ustvarjalnost na več področjih;
- spodbujamo medkulturni in medgeneracijski dialog;
- težimo k povezovanju slovenskega kulturnega prostora tudi onkraj meja Slovenije;
- vključujemo etnične skupnosti, ki živijo na območju Slovenije;
- z medinstitucionalnim in medresorskim povezovanjem skušamo zapolnjevati vrzeli, ki jih med nas postavlja okvirji institucionalnega delovanja.

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE V SLOVENIJI

- 1991** Dnevi odprtih vrat gradu Brdo pri Kranju
- 1992** Po poteh baročnih spomenikov v Sloveniji
- 1993** Po poteh rimskih vojakov v Sloveniji
- 1994** Po poteh ljudskega stavbarstva
- 1995** Zgodovinski parki in vrtovi
- 1996** Kulturna dediščina meniških redov
- 1997** Secesijska arhitektura v Sloveniji
- 1998** Srednjeveška mesta
- 1999** Kulturne poti
- 2000** Kulturne poti
- 2001** Arhitektura 20. stoletja
- 2002** Industrijska dediščina
- 2003** Arheologija
- 2004** Restavratorstvo in druga znanja ter mojstrstva povezana z njim
- 2005** Nesnovna kulturna dediščina
- 2006** Gradovi, utrdbe in mestna obzidja
- 2007** Arhitekt Jože Plečnik
- 2008** Primož Trubar in njegov čas
- 2009** Dediščina, inovativnost in ustvarjalnost
- 2010** Kulturna dediščina in pomanjkanje
- 2011** Dediščinske skupnosti in prostovoljstvo
- 2012** Izkušnja dediščine
- 2013** Sto let v dobro dediščine
- 2014** Dediščina gre v šole
- 2015** Praznovanja
- 2016** Dediščina okoli nas

O RAZMAHU DEKD GOVORIJO ŠTEVILKE

- Skupno število prireditev in dogodkov v vseh šestindvajsetih letih je preko 2.700, polovica od njih v zadnjih treh letih.
- Sodelujočih organizacij je bilo le v letu 2016 petsto.
- Odziv medijev je zelo dober. Najboljši PR so številni sodelujoči! (*Težko je biti skromen, če si dober.* Natalija Planinc)
- Naše aktivnosti pa so prepoznavne tudi v evropskem merilu, med drugim smo leta 2009 gostili in organizirali Drugi forum Sveta Evrope o kulturni dediščini.

Muzejsko društvo Žiri, regionalno srečanje v Mojstrani,

19.1.2017

DEKD v Žireh 2013 – 2016

IZKUŠNJE

- DEKD so dobra „blagovna znamka“
- Čim več idej za tematiko dogodkov
- Dobro bi bilo poznati temo DEKD za dve leti vnaprej, priprava zahteva čas
- Klasično predavanje je za obiskovalce najmanj privlačno
- Najbolj so bili obiskani vodeni ogledi, po dogodku druženje
- DEKD pripomorejo k zavedanju o vrednosti in ranljivosti kulturne dediščine med prebivalci in pri odločanju na občinski ravni – novice o dogodku v (lokalnih) medijih
- Obveščanje: lokalni radio, nenaslovljena pošta s skrbno oblikovanim letakom, družabna omrežja, obvestilo v cerkvi, plakati
- Kako vzpodbuditi osnovno šolo in vrtec k sodelovanju? Delavnice v organizaciji šole?

TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE

- V Nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 začrtali smernice nacionalnega medresorskega projekta Teden kulturne dediščine kot ukrep za spodbujanje sodelovanja med vzgojno-izobraževalnimi in kulturnimi zavodi.
- Teden kulturne dediščine je tesno povezan z Dnevi evropske kulturne dediščine, ki že imajo vzpostavljeno mrežno sodelovanje in so tematsko zasnovani.

TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE

V tem pogledu delujemo na dveh področjih:

- Nagovarjamo vzgojitelje in učitelje, naj kulturno in naravno dediščino poglobljeno obravnavajo v učnem procesu. Pri tem naj bodo ustvarjalni, naj popeljejo otroke izven učilnic in naj se povezujejo z dediščinsko stroko pri skupnih projektih.
- Drugo področje naših aktivnosti pa je spodbujanje muzejev, galerij, arhivov, knjižnic in tudi društev, da pripravijo posebne programe za te ciljne skupine.

POVEZOVANJE SODELOVANJE SKUPNI CILJ PRAVOČASNE PRIPRAVE VZTRAJNOST

*Če preskočiš nizko oviro, si rečeš: kako sem dober. Če pa preskočiš visoko oviro, si rečeš: tega pa ne zmore vsakdo.
To smo mi! Boris Pangerc*

Štanjel, odprtje DEKD in TKD 2016

Štanjel,
odprtje DEKD
in TKD 2016

Štanjel, odprtje DEKD in TKD 2016

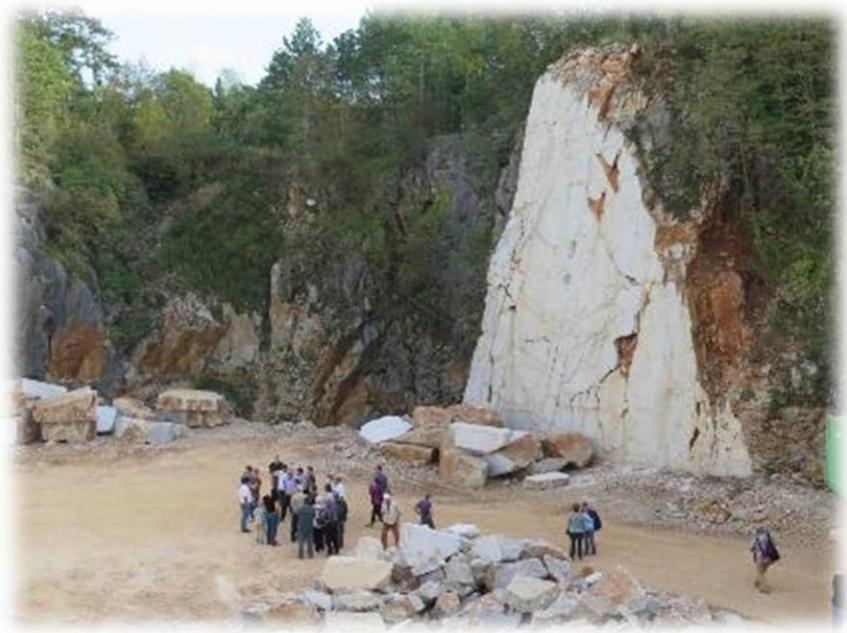

Štanjel, odprtje DEKD in TKD 2016

Štanjel, odprtje DEKD in TKD 2016

Štanjel, odprtje DEKD in TKD 2016

Štanjel, odprtje DEKD in TKD 2016

Štanjel,
odprtje DEKD
in TKD 2016

ŠTANJEL

ZAKLJUČNO SREČANJE

ŠTANJEL

ZAKLJUČNO SREČANJE

DEKD in TKD 2016 v ŠTEVILKAH

400 dogodkov v 148 krajih

102 poročil vzgojno-izobraževalnih zavodov

79 poročil muzejev, javnih zavodov, knjižnic, društev, ...

181 poročil = 45%

14.500 otrok

33.500 obiskovalcev

- zadovoljni z našim načinom dela
- mediji

DEDIŠČINA OKOLI NAS

Odprtje DEKD in TKD 2016 se uvršča med najuspešnejše otvoritvene dogodke v zgodovini DEKD (1.500 obiskovalcev):

- medsektorsko sodelovanje,
- vključena je bila celotna lokalna skupnost,
- prikazana je bila široka paleta različnih vidikov in zvrsti dediščine Štanjela in okolice,
- vključenost in prisotnost šole in vrtca.

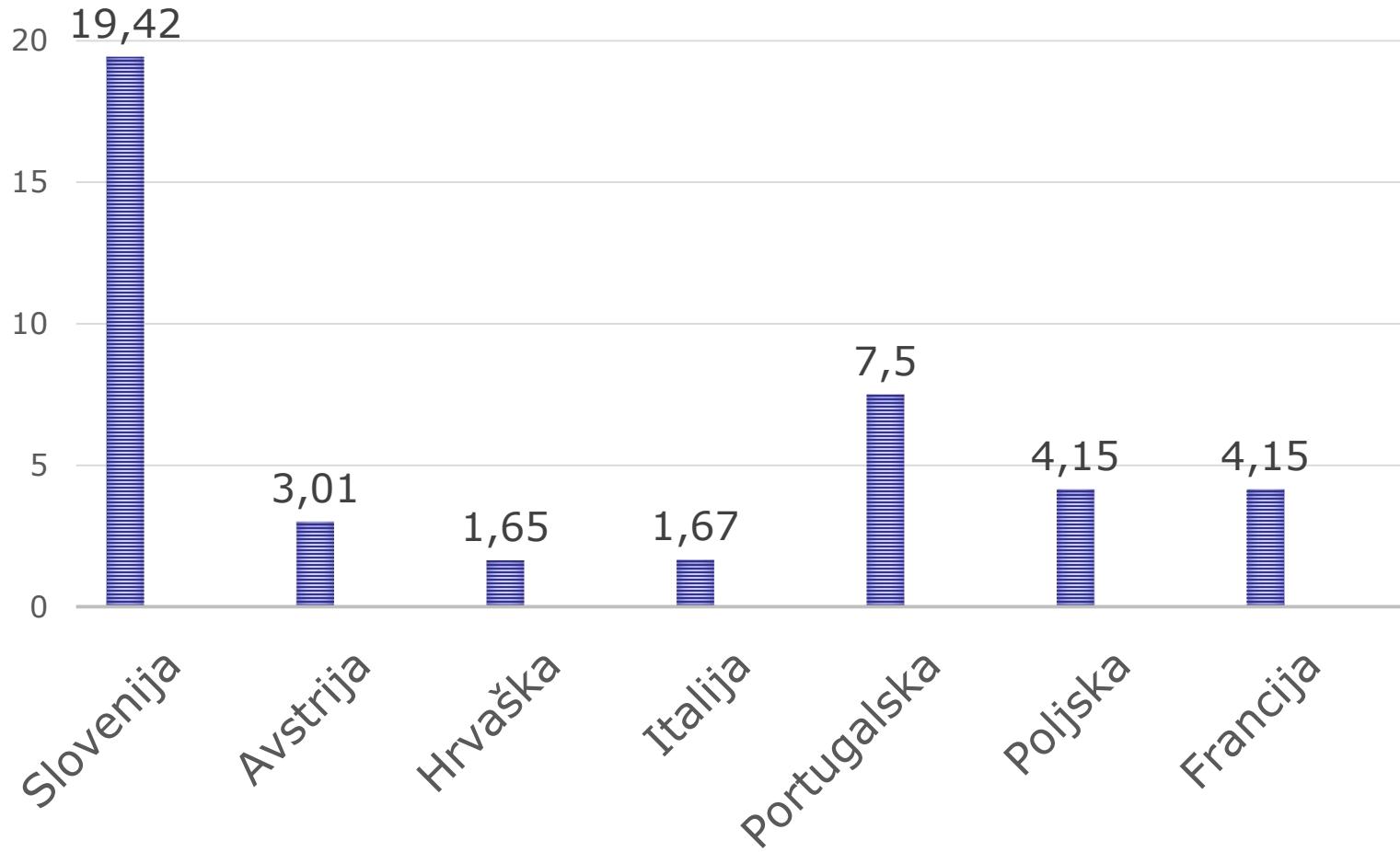
DEKD in TKD 2016 zaznamuje:

- naraščanje števila aktivnosti z medsektorskim povezovanjem,
- naraščanje vključevanje Slovencev v Italiji in Italijanske skupnosti v Sloveniji,
- naraščanje vključevanja vrtcev in šol, kvalitetnih primerov medpredmetnega vpletanja vsebin in odprtega učnega okolja,
- uspešno sodelovanje s partnerji Tedna kulturne dediščine.

Slovenija	2,06 mio prebivalcev
	400 dogodkov
Avstриja	8,474 mio prebivalcev
	255 dogodkov
Hrvaška	4,253 mio prebivalcev
	70 dogodkov
Italija	59,830 mio prebivalcev
	1.000 dogodkov
Francija	66,303 mio prebivalcev
	17.000 dogodkov
Poljska	38,530 mio prebivalcev
	1.600 dogodkov
Portugalska	10,640 mio prebivalcev
	800 dogodkov

ŠTEVILLO DEKD DOGODKOV NA 100.000 PREBIVALCEV

(Težko je biti skromen, če si dober. Natalija Planinc)

Novice iz Evrope:

DEKD 2016 najuspešnejši doslej – 45 držav povezanih v skupni temi Dediščina in skupnosti.

SE in EU sta izrazila izjemen pomen DEKD, kot najprepoznavnejše akcije EU. Skupaj se bodo še bolj trudili krepiti vlogo DEKD na področju dediščine in kulture.

EK je razglasila leto 2018 za leto kulturne dediščine.

Predlogi tem DEKD za prihodnja leta:

2017: Dediščina in narava

2018: Delimo si dediščino / Sharing Heritage

Večina aktivnosti in financiranja gre v razvoj platforme: www.europeanheritgedays.com

Novost so regionalna srečanja na evropski ravni.

Novice iz Evrope

Cilji in strategija DEKD 2017-2020:

- Okrepiti povezave na evropski, regionalni in lokalni ravni.
- Povečati podporo nacionalnim in lokalnim akterjem, da bi razvili med-sektorsko in čezmejno sodelovanje.
- Opolnomočiti skupnosti k aktivnem pristopu do vsakodnevnega življenja.
- Povečati vlogo DEKD na področju dediščine in kulture.

Poglavitni poudarki evropskega leta dediščine (2018): označiti dediščino kot veliko vrednoto in poudariti visoko vrednost evropske dediščine ter višati zavest o pomenu izobraževanja o dediščini. Vsebine bodo osredotočene na:

- ekonomski vpliv dediščine na družbo,
- izobraževanje o dediščini,
- participatorno demokracijo (Participatory democracy).

Plenarno zasedanje DEKD, oktober 2016, Madrid

Plenarno zasedanje DEKD, oktober 2016, Madrid

V okviru zasedanja se je predstavila Slovenija kot ena izmed šestih primerov dobrih praks (izobraževanje o dediščini, način dela – regionalna srečanja).

Izvoljena za so-predsedujočo Usmerjevalnega odbora DEKD pri Svetu Evrope za nadaljnji dve leti, kar nam omogoča vplivanje na DEKD tudi na ravni Evrope.

HERITAGE EDUCATION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN HERITAGE DAYS IN SLOVENIA – A CASE STUDY

NEVER ENOUGH OPPORTUNITIES FOR GETTING ACQUAINTED WITH HERITAGE

Nataša Gorenc, Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia,
nataša.gorenc@zukd.si

Milena Antonić, Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia,
milena.antonic@zvkd.si

www.zvkds.si/dekd
www.facebook.com/dnevievropskekulturnediscine
www.facebook.com/SpoznajVaruiOhraniZVKDS

INTRODUCTION

Conventions, national legislation and regulations generally govern or restrict our behavior. Despite adequate legislation, efficient institutions and excellent programs, the individual is one and only who is able to revive, bring back to our consciousness and maintain stories and wisdoms of our past. We could also say heritage belongs to

Tema DEKD in TKD 2017

**Voda – od mita do
arhitekture**

23.9.–30.9.2017

Skupna evropska tema
Dediščina in narava

Celostna grafična podoba

v
od mita
do
arhitektury

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE IN TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE

V
o
d mita
do
arhitekture

Voda prehaja iz mitološke pradavnine (simbolizirana z rdečo barvo) v organsko, naravno (simbolizirana z modro barvo) in se zaključi v arhitekturi (tloris vodnjaka).

V
od mita
do
arhitekture

Robbov vodnjak
Vodnjak treh kranjskih rek

PIS ENOTE DEDIŠČINE

Prst dediščine:

drugi objekti in naprave

o enote:

profana stavbna dediščina

seg enote:

objekt

ološka gesla enote:

ni vodnjak

Aktualni opis enote:

stopniščnem podstavku je nameščen večji kamnit bazen, sredi njega obelisk s skulpturnim okrasom in iztoki vode. Avtor baročnega vodnjaka, postavljenega 1751, je F. Robba. Na njegovem mestu je od 2006 kopija, original prenesen v Narodno galerijo.

Takstacija enote:

Ljubljana 18. stol., 1743-1751, prva četrtina 21. stol., 2006

Tor(ji):

Francesco Robba (kipar; 1743-1751), Marmor Hotavlje (kamnosek; 2006), Restavratorski center ZVKDS (restavrator; 2006)

Prstvene usmeritve:

Avtocesta; drugi objekti in naprave

KAKCIJA ENOTE DEDIŠČINE

Selje:

LJUBLJANA

čina:

LJUBLJANA

Kakcija:

Vodnjak stoji na Mestnem trgu, pred Magistratom, na stičišču treh ulic (Ciril-Metodov trg, Mestni trg, Stritarjeva ulica).

ISTOJNOSTI

Močna enota:

ZVKD Ljubljana

ZGLASITEV

Slova spomenika

spomenik državnega pomena

Razglasitve:

Ugovor o razglasitvi Robbovega vodnjaka treh kranjskih rek v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena, Ur.I. RS, št. 26/2001-1587

Slova razglasitve:

stalna razglasitev do preklica

Dolžavnost razglasitve:

13.4.2001 -

Voda - od mita do arhitekture

- mitologija, bajeslovje, mitološka bitja (povodni možje, vile, ...),
- ljudske pesmi, bajke, legende,
- iskanje podzemnih vodnih tokov (bajaličarstvo);
- šege v zvezi z vodo (gregorjevo, ...),
- znamenja ob izvirih žive vode,
- umetniški in amaterski motivi, povezani z vodo / Premična in nepremična dediščina

Naravna dediščina: hidrološki naravni spomeniki; voda in kamnite oblike – interpretacija naravnih pojavov v apnencu in lehnjaku; fosili in minerali.

Voda - od mita do arhitekture

- načini iskanja vode,
- načini zbiranja in hrambe vode: kali, izviri, kapnice, vodnjaki, cisterne, ledenice, ...
- prenos vode: stari vodovodi iz lesa macesna in bora, melioracija, izsuševanje, vodni sistemi – Ferarrijev vrt, izgoni na Dravskem polju,
- zaščita vodotokov: zapore, gradnja Kranjske stene, podporni zidovi – zaščita obale in bregov,
- izraba vode: pitje - človek, žival (napajališča), pranje (perišča).

Voda - od mita do arhitekture

Gospodarska raba vode:

- ribolov, pridobivanje soli (soline), pridobivanje proda in mivke, ledarstvo,
- mlini, žage, fužine, industrija,
- transport in transportna sredstva: plovba (plovila), mostovi, vodne poti, brodarstvo, splavarstvo, hodulje, idrijske klavže.

Rekreacija, povezana z vodo:

- plavanje, veslanje, drsanje,
- razvoj vodnih športov (kopališča, regatni centri).

Raziskovanje: podvodna arheologija.

POMEMBNO

Rok za prijavo dogodkov in dejavnosti
za uvrstitev v tiskano brošuro je **28.
april 2017.**

Roka za prijavo dogodkov in
dejavnosti v spletni napovednik **NI.**

POGLED NAPREJ

- izbor primerne teme
- izmenjava izkušenj in informiranje po različnih poteh: regijska srečanja (predstavljanje primerov dobrih praks), posveti, ...
- širitev kroga vključenih
- širitev v zamejstvu

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

HVALA!

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO
ZA KULTURO

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

